

Özlemle anıyoruz...

Hatıralarda Mustafa Kemal Atatürk

Hazırlayan:
Ecz.Elif SÜR

ÇEVRECI ATATÜRK

O, çevrecilerin de örnek önderiydi. Doğa sevgisinde sınır tanımazdı. Atatürk Orman Çiftliği'ni kurmak üzere arazi satın alırken uzmanlar "Bu toprakta tarım yapılmaz, ağaç yetişmez." raporu veriyorlardı. O: "Demek ki olmayacak denilen yerde olabileceğini gösterebilmek için iyi yer seçmişiz." diyordu.

Gazi, Latife Hanımla evlendikten sonra Çankaya'daki bağ evi onarıp büyütülmüş, bahçesini yeniden düzenlemek üzere İzmir'den bir bahçe uzmanı getirtmişti. Bahçeyi birlikte gezerlerken Bahçe Uzmanı tasarladıklarını Gazi'ye anlatıyor; Gazi de onu dikkatle dinliyordu. İri kıyım bir karakavak ağacının önüne geldiklerinde Uzman: "Bu ağacı keseceğiz. Çünkü yolu engelliyor Gazi Hazretleri." dedi. Atatürk birden durdu. Kızdığı gerilen yüzünden ve çakmak gibi yanan gözlerinden belli oluyordu. "Vay Beyim Vay! Sen ömrünce böyle bir ağaç yetiştirdin mi de fütursuzca keselim diyorsun!" Adamcağızı bir daha Gazinin karşısına çıkarmadılar, apar topar İzmir'e geri gönderdiler.

BAŞKENTTE İLK ÇİÇEKÇİ

Cumhuriyetin ilan günlerinde İstanbul'un ünlü çiçekçisi Yorgo Sabuncakıs apar topar Ankara'ya getirildi, Gazi'nin huzuruna çıkartıldı. Gazi Sabuncakıs'ten Ankara'da bir hafta içinde bir çiçekçi dükkanı açmasını istedi. Sabuncakıs için böyle bir işyeri açmak o kadar zor değildi. Ama henüz bir sosyetesini gelişmemiş, kocaman bir yangın yeri olan kasaba kılıklı bu Anadolu kentinde çiçeği kime satabilirdi? Ankara'da o tarihte doğru dürüst bir manav bile yoktu. İstanbul'da da kurumlaşmış tek çiçekçi kendisiydi. Bu endişesini açıkça dile getirdi.

Gazi ona;

"Kime olacak, bana tabii" diye karşılık verdi. "Kimse çiçek almazsa hepsini ben alırım." Sabuncakıs'e şimdiki Ulus Meydanına bakan Millet Bahçesi köşesinde bir yer verildi ve Ankara'nın ilk çiçekçi dükkanı orada Atatürk'ün emriyle açıldı. Yeni başkentin yeni sosyetesini zamanla çiçek alıp, çiçek armağan etmeye, törenlere çiçek göndermeye alıştı..

EY TÜRK GENÇLİĞİ

Büyük Nutuk'un kaleme alındığı günlerde, Atatürk sofrada imkan buldukları okurdu çevresindekilere. Okuduğu yerlerde zaman zaman heyecanlanır, coşardı. Tabii hepsini tek başına sonuna kadar okumasına imkan yoktu. Katib-i Umumisine, köşk mensuplarına ve yakınlarına da okutuyordu. Günlerce sürdü bu okuma. Sonuna doğru gelirken Katib-i Umumisine, (genel sekreter)

-Ver bunları ben okuyacağım, dedi. Sanki bir yere yaklaşır gibi göğsü artan bir heyecanla kalkıp iniyordu. Sofrada olanlar adeta soluk almıyor, O'nun o görülesi halini heyecanla izliyordu. Bir anda sesi değişti, yüzü kıpkırmızı oldu. Coşkulu ama şiirsel bir ifade ile bağırarak " Ey Türk Gençliği, Birinci Vazifen! " diye başlaması ile gözlerinin dolması ve yaşların damla damla süzülmesi bir oldu. Bir yandan o vakur sesle okuyor, bir yandanda ağlıyordu. Tabii ki öradakilerin hepsi de, hepimiz de ağlamaya başladık.

ATATÜRK'ÜN İĞDE AĞACI

Mustafa Kemal Çankaya Köşkünden çıkıp Büyük Millet Meclisine giderken her sabah bir iğde ağacının önünden geçiyor, o ağacın önünden geçerken de yanında kim varsa ve ne konuşurlarsa kesip "Bak! Bu benim iğde ağcım." diyordu.

Bir gün bir dostuna açığı göstermek için otomobilin penceresine uzandığında gözlerine inanamıyor. İğde ağacı yok! Otomobili durdurup yol üzerinde çalışan işçilere soruyor.

" Buradaki ağaca ne yaptınız ?"

" Kestik efendim Yolu genişletmek için!"

Mustafa Kemal arabasına dönüyor, yüzünü elleriyle kapatıyor ve çocuklar gibi ağlıyor.

" Ama o benim iğde ağacımdı. "

ATATÜRK'ÜN SOFRASI

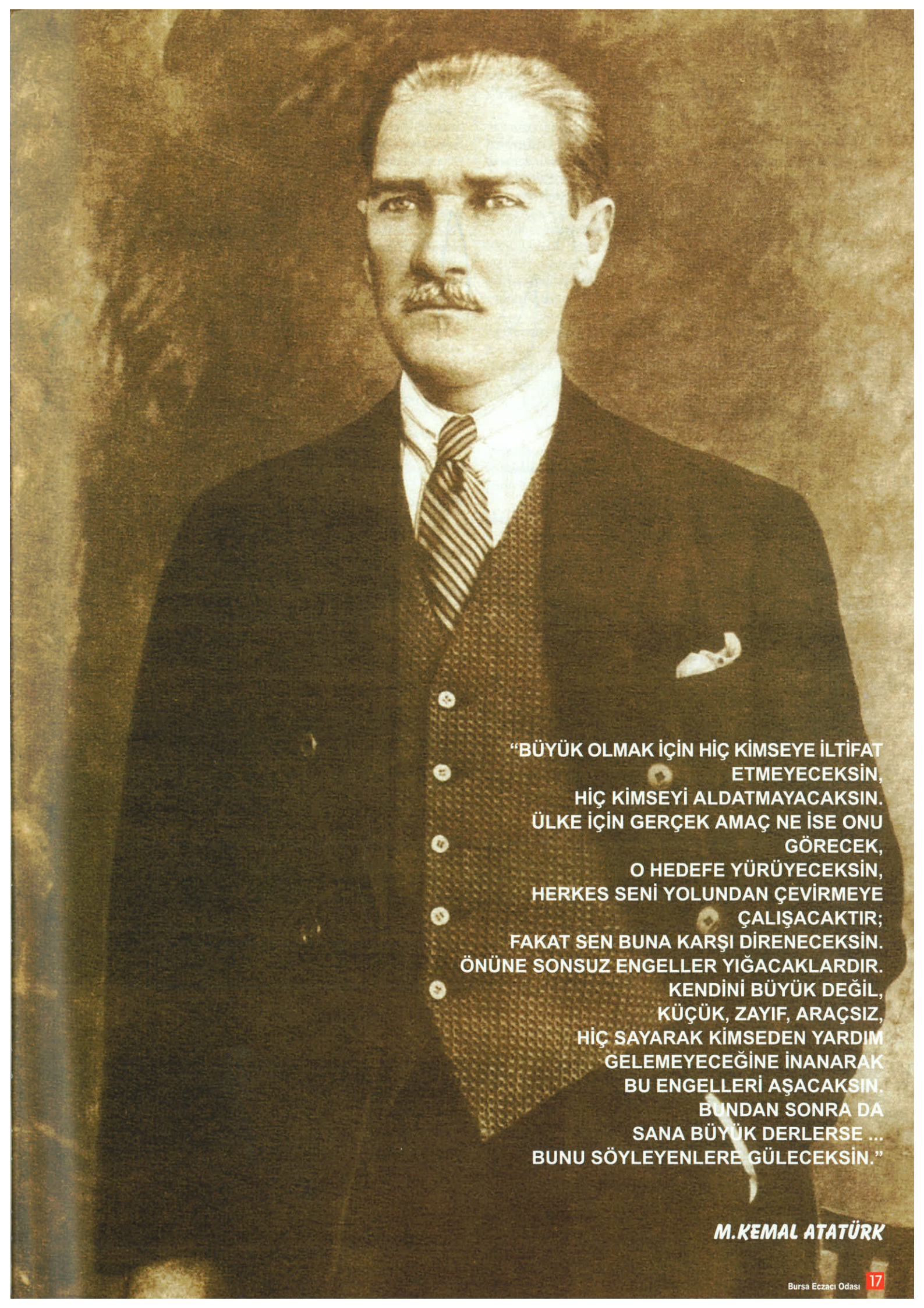
Atatürk Çankaya'da hemen her akşam fikir ziyafetleri düzenler ve bu ziyafetler de çeşitli tartışmalar açıp, çevresindekilerin düşüncelerini öğrenmeye çalışırdı. Atatürk'ün bu konudaki özeni yakın bir arkadaşının merakını çeker. Sorar:

-Sanki ihtiyacınız varmış gibi, herkesin düşüncesini bu kadar gayretle sorup almanızın amacı nedir ? Size ne yararı olabilir ?

Arkadaşının bu sorusuna Atatürk gülerken yanıt verir :

-Ne düşündüğünü anlamaya çalıştığım kişilerin düşüncelerinin benimki ile aynı ise ne ala... Düşündüklerim güç kazanmış olur. Yok benimkinin aynı değil de farklı ise gene mükemmel. Ben de değişik fikirler elde etmiş olurum. Bazen hiç olmadık adamlardan çok şeyler öğrenmişimdir. Hiçbir kanyı küçük görmemek gerekir.

En sonunda kendi düşüncemi bile uygulasam herkesi ayrı ayrı dinlemekten zevk alırım.

“BÜYÜK OLMAK İÇİN HİÇ KİMSEYE İLTİFAT
ETMEYECEKSİN,
HİÇ KİMSEYİ ALDATMAYACAĞSIN.
ÜLKE İÇİN GERÇEK AMAÇ NE İSE ONU
GÖRECEK,
O HEDEFE YÜRÜYECEKSİN,
HERKES SENİ YOLUNDAN ÇEVİRMEYE
ÇALIŞACAKTIR;
FAKAT SEN BUNA KARŞI DİRENECEKSİN.
ÖNÜNE SONSUZ ENGELLER YIĞACAKLARDIR.
KENDİNİ BÜYÜK DEĞİL,
KÜÇÜK, ZAYIF, ARAÇSIZ,
HİÇ SAYARAK KİMSEDEN YARDIM
GELEMeyeCEĞİNE İNANARAK
BU ENGELLERİ AŞACAĞSIN.
BUNDAN SONRA DA
SANA BÜYÜK DERLERSE ...
BUNU SÖYLEYENLERE GÜLECEKSİN.”

M.KEMAL ATATÜRK

HALİL AĞA'NIN ÖKÜZÜ

Cumhurbaşkanlığı süresince Atatürk kalabalığa karışamamanın, istediği gibi gezip dolaşamamanın sıkıntısını çekmişti. Bir gün gençlik arkadaşı Nuri Conker'in de yardımı ile tüm nöbetçileri atlatıp Florya Köşkünden kaçtılar. Eylül sonu akşamının tadını çıkararak Çekmece'ye doğru ilerlerken çift süren bir köylüye takıldı gözleri. Yaşlı bir adamdı bu. Çiftin bir yanında öküz, bir yanında merkep vardı. Eşit güçlerle çekilmediği için saban yalpalıyordu.

Atatürk otomobili durdurdu, indiler. Köylüye seslendi.

-Kolay gelsin Ağa!

-Kolay gelsin!

-İşler nasıl Ağa? Bu yıl mahsülden yüzünüz güldü mü?

-Tanrının gücüne gitmesin bu yıl yufkaydı mahsül. Biz geç

davrandık, yukarıya da rahmeti esirgedi.

-Bakıyorum sabanın bir yanında öküz, bir yanında merkep var. Öküzün yok mu senin?

-Vardı var olmasınada hidrellezde vergi memurları sattılar.

-Hiç vergi memurları köylünün üretim aracını satar mı?

Muhtara şikayet etseydin...

-Muhtar başında değil miydi memurun?

-Kaymakama gitseydin!

Köylü güldü :

-Sen benle gönül mü eyliyon beyim! Kaymakamın haberi

olmadan bizim buralarda kuş uçmaz.

-E peki gidip valiye anlataydın derdini!

-Bırak şu sağırı Allasen, biz onun buralardan geçtiğini çok

gördük, yakasına yapışsak derdimizi duyurabilir miyiz?

Atatürk sordu :

-Adın ne senin Ağa?

-Halil... Halil Ağa derler.

-Peki Halil Ağa. Bir çiftçinin üretim aracı elinden alınmaz,

sen aldılar diyorsun. Baş Vekil İsmet Paşa her hafta Florya Köşküne iniyor. Kapıda bekleyip de derdini dökseydin. Herhalde bir çaresini bulurdu.

-Sen benim konuşmamdan hoşlaştın, gönül eyliyorsun. Ama bak şimci, tut ki gittim vardım, beni o kapıya koymazlar ya, tut ki koydular, koskoca İsmet Paşamızı göstermezler ya, tut ki gösterdiler. Peki ya ona halimi nasıl yanacağım; o sağırın sağırı! Heç işitemez beni!

-E peki bakalım bu dediğime ne bulacaksınız! Atatürk koca yaz şurada oturup duruyordu. Çıkıp önüne anlatsaydın halini. O da seni yüzüstü bırakacak değildi ya!...

Köylü keyiflenmiş güliüyordu :

-Sen ne diyon bey! Mustafa Kemal Paşamızın yüzünü görmek için Peygamber gücü gerek. Tut ki gördük. Yiyip içmekten, işinden gücünden başını kaldırıp bizim öküzün arkasından mı koşacak?

Halil Ağa işinin başına gitmeye hazırlanıyordu. Atatürk köylünün omzuna elini koyarak :

-Senden hoşlandım Halil Ağa! Ama hakkını kimsede bırakma, ara!

-Meraklanma beyim! Evelallah heç kimşe bizim hakkımıza el değdiremez. Fakat bu Devlet Babaya borçtur. Ödenmesi gerek!

Otomobile bindiler. Atatürk'ün canı sıkılmıştı :

-Uygun bir yerden dönelim. Tadı kaçtı bu işin!

Dönüş yolunda Atatürk sigara üstüne sigara yakıyor, hiç konuşmuyordu.

-Şu Halil Ağa'nın vergi borcundan öküzünü satmışız, merkepke çift sürüyor, hala da Devlet Baba diyor. Ne mübarek millet bu millet!

Köşke dönünce yaverine emretti.

İstanbul'da ne kadar bakan, milletvekili varsa akşama yemeğe bekliyorum. Vali Muhittin Üstündağ ve İsmet Paşa'ya da haber ver!

Nuri Conker'i de Halil Ağa'ya ikna edip getirmesi için gönderdi.

O akşam Atatürk'ün sofrasında İsmet İnönü, bakanlar, milletvekilleri ve İstanbul Valisinden oluşan yirmi beş konuk vardı.

Atatürk :

-Bu akşam soframıza efendimiz gelecek, bakalım kendisine nasıl davranacaksınız! dedi.

Az sonra Halil Ağa gelip te gündüz konuştuğu beyin sofranın başında oturduğunu, yanbaşında da İsmet Paşa'nın yer aldığını görünce şaşkınlıktan donakaldı. Atatürk onu görünce ayağa kalktı :

Atatürk sofradakilere Halil Ağa'yla nasıl tanıştıklarını

anlattıktan sonra :

-Şimdi gerisini Halil Ağa'yla birlikte tekrarlayacağız. Ben sorduklarımı tekrar soracağım, Halil Ağa da olduğu gibi tekrar cevap verecek. Bak Halil Ağa! Sen bu akşam benim misafirimsin. Konuşmamızdan sana hiçbir zarar gelmeyecek. Öküzünü de alacağım. Ama şimdi ben sorduklarımı soracağım, sen de aynen cevap vereceksin! Soruyorum :

Sabanın yanında öküz, bir yanında merkep koşulu değil miydi senin?

Halil Ağa dudakları titreyerek Atatürk'ün ayağına kapanacak oldu. Atatürk önledi :

-Yoo, bak böyle şey istemem. Sorduklarıma aynen cevap vereceksin!

Soru ve cevaplar aynen tekrarlandı. Ürkütücü sorulara gelmişti sıra :

-Peki İstanbul şuracıkta, neden Vali'ye gidip derdini anlatmadın?

-Valimize gidip eteğine düşsek derdimizi duyurabilir miyiz ki?

-Olmadı Halil Ağa! Dosdoğru söyleyeceksin!

-Şey!.. Şaşırılmışım, ağzımdan "Bırak şu sağırı" diye bir laf kaçırmışım.

-Baş Vekil İsmet Paşa her hafta köşke geliyor, bir gün kapıda bekleseydin derdini dökseydin, herhalde bir çaresini bulurdu.

-Kapıya koymazlar ya bizi, koysalar da şanlı paşamıza öküzümüzü mü yanacağız?

Atatürk'ün sesi sertleşti :

-Beni uğraştırma Halil Ağa, erkek adam sözünü yalamaz. Tıpkısını tekrarlayacaksın!

-Şanlı Paşamıza da sağır dedikti ya...

-Sağırın sağırı olacak, değil mi?

-Öyle Paşam, doğrusun.

-Son soruyu soruyorum! Koca yaz şuracıkta Atatürk oturuyor, gitseydin, anlatsaydın halini, o da seni yüzüstü bırakacak değildi ya?

-Hiç bırakır mı? Erip erişir, tarlama dek gelir, halimi dinler.

-Bırak bunları Halil Ağa, dediğini tekrarla!

-İşte bunu demem Paşam! Ağzıma ateş doldur, demem.

-Zorlatacak bizi bu Halil Ağa! Mustafa Kemal Paşa Atatürk'ün yüzünü görmek için Peygamber gücü gerek demiştin. Görsem de işinden, yiyip içmekten başını kaldırıp bizim öküzün ardından mı seğirtecek demiştin.

Halil Ağa'nın gözlerinden yaşlar inmeye başladı. Atatürk konuşmasını içtenlikle sürdürdü :

-Atatürk te işi içkiye dökmüş, sarhoşun biri! Demeye getirdin ya neyse!

Bak Halil Ağa! Bu beyler Hükümet! Biri Başbakan, diğerleri Bakan! Bir kanun gerekti mi bu baylar bir kanun bulur buluşturur, imzalar, TBMM'ne gönderirler. Şu beyler de millet meclisi üyeleri ; kaldırırılar parmaklarını, olur sana bir kanun!

Bir vergi memuru gelir, vergi kanunundan Halil Ağa'nın öküzünü çeker. satar. Üretim düşürmüş, ekim zorlaşmış, kimin umuru! Ben bunları görürüm, içim kan ağlar. Eee, hakça söyle bakalım Halil Ağa. Sen benim yerimde olsan, eflak dağıtmak için, bunları bu beylerle konuşmak için içmez misin? Sonra da Halil Ağa tutar, sana sarhoş der.

-Haşa Beyim, öyle diyen yok! Dinden çıkmak gibidir. Buldu mu bunu, hacısı da içer, hocası da!

-Sen de içer misin?

-Bulduk mu içeriz ki, tıpkı şerbet gibi!

Atatürk kadehleri doldurttu ;

-Sağığına içelim Halil Ağa!

-Koca Allah benim ömrümden sana pay düşürsün Paşam, sağlık düşürsün!

Halil Ağa'nın yüzü kızarmış, gözleri parlıyordu:

-Yunan'ı denize döktün Paşam, bayrağımızı başucumuza diktin. Benim gibi bir köylüyü sofrana alıp içirdin, sana duaya bilem dilimiz dönmez ki! Bırak ayağını öpem...

Atatürk onu önledi, o da ellerine sarıldı.

-Bayrağımız gibi sen de başımızdan eksik olma inşallah!

Sana her kim düşmansa yeri senin ayağının altı olsun! Gayri bana izin!

Atatürk Halil Ağa gidince öteki konuklarına döndü ;
-Efendimizin halini gördünüz beyler! Devlet size böyle davranırsa siz ne yaparsınız? Bu adam gibi milletin karşısında "adam olmak" bize düşüyor!

Halil Ağa'nın öküzünü satıp, üretimi aksatan bu kanunu ya biz yaptık, ya da bizim yaptığımız kanun yanlış yorumlanarak Halil Ağa'nın öküzünü satıyor! İkisi de birbirinden farksız...

Böyle bir kanun yaptıksa memleketin çıkarlarına aykırıdır! Nasıl yapmışız bunu? Eğer kanun doğru da uygulaması yanlışsa o zaman sormak lazım : Hükümet nasıl bir yönetim içindedir? Sonra unutmayın ki bu olay İstanbul'da geçiyor. Bunun Van'ı, Bitlis'i var, kıyı bucak ilçesi var, oralarda neler oluyor? Bu çark iyi dönmüyor Beyler!

İSMET PAŞA İLE GAZİ

İsmet Paşa başkanlıktan ayrıldıktan sonra bir akşam Atatürk'ün sofrasında bulunur. Atatürk onu sofrada kendi yanına oturtur. İsmet İnönü bir kağıt parçası üzerine şöyle bir soru yazar :

-Bana hala dargın mısınız?

Kağıdı Atatürk'e uzatır. Atatürk yanıt verir :

-Niçin dargın olayım?

-Altına imzanızı atar mısınız?

Atatürk imzasını atar ve İnönü'ye uzatır. İnönü :

-Saklayabilir miyim?

Atatürk :

-Nasıl istersen...

Az sonra İnönü cebinden ikinci bir kağıt çıkarır ve yazar :

-Beni yetiştirdiğimize pişman mısınız?

Atatürk'e uzatır. Atatürk okuduktan sonra İsmet İnönü'ye

döner.

-Sen de bunu imza et!

İnönü imzalar. Atatürk kağıdı cebine koyar.

Atatürk ve İsmet Paşa'nın birbirleriyle muhabbetine çeşitli mektuplar da tanıklık ediyor :

Atatürk'ün İsmet İnönü'ye yazdığı 6 Ağustos 1933 tarihli mektubu :

"İsmet; Büyük adamsın; hassas olduğun kadar his veren adamsın. Sen benim sözlerimi okurken gözlerin yaşarmış ya, ben seni okurken hıçkırıklarla ağladığımı söylesem inanır mısın! Bu duygularımı sofrada değil, kimsenin yanında değil, yatak odama çekildikten sonra mahremimle yazıyorum.

Sen beni muhakkak çok seviyorsun. Ya ben seni!

Buna cevap istemem, gözlerimden öperim.

Gazi Mustafa Kemal ATATÜRK"

İsmet İnönü'nün Ata'ya yazdığı 5.10.1938 tarihli mektup:

"Sevgili Atatürk, Sevgili Velinimetim. Muhterem Celal Bayar bana sizin selamınızı getirdi. Çok sevindim. Bir soğuk algınlığından yatakta ızdırap çekerken sizden lutufkar ve şefkatli bir haber bana ihya edici bir ilaç gibi geldi. Yüreğimin ta içinde bütün muhabbet hislerim sızladı. Bütün ömrümün en aziz hatıralarını teşkil eden hadiseler hafızamda canlandı. Aziz varlığınız düşüncelerimin alicenap temsilcisidir. Sizin bir an evvel afiyet bulmanız yegane ve en samimi dileğimdir. Sizi kudret ve sıhhatli ve şan şerefle aramızda ve başımızda görmek ümidim her zamandan ziyade sağlamdır.

Ve can verici yüzünüzden doymadan binlerce öperim. Sevgili Atatürk; Büyük Atatürk; Velinimetim Atatürk...

Tazim ile: İsmet İNÖNÜ"

ATATÜRK'ÜN MİLLİYETÇİLİĞİ

Şükrü Kaya İçişleri Bakanındır ve Çanakkale'ye gidecektir. Atatürk şöyle der:

-Çanakkale'yi ziyaret ettiğin zaman aziz şehitlerimizi de ziyaret edeceksin, buna şüphe yok. Yalnız; nasıl bir nutuk söyleyeceksin ben söyleyeyim: "Burada yatan aziz şehitlerimiz, sizi hürmetle, saygı ile anıyoruz" diyeceksin. "Burada rahat ve huzur içinde yatınız" diyeceksin. " Siz olmasaydınız, siz göğüslerinizi çelik kalelere siper

etmeseydiniz, bu boğaz aşılır, İstanbul işgal edilir, vatan toprakları istilaya uğrardı." diyeceksin.

-Evet böyle konuşacağım!

-Hayır, hayır!.. Sen böylenin üstünde çok daha başka konuşacaksın. Orada Çanakkale'de yalnız bizim şehitleri değil, bu toprak üstünde kanlarını döken insanları da, o kahraman muharıpleri de hürmetle saygıyla anacaksın!

-Paşam! Ben bunu yapamam! Bu sözler ancak sizin söyleyebileceğiniz, yüksek sözlerdir!

-Söyleyeceksin! Çanakkale'den cihana karşı böyle konuşacaksın. Senin böyle konuşman lazım! "Bu memleketin toprakları üstünde kanlarını döken kahramanlar! Burada bir dost vatan toprağında. Huzur ve sükun içinde uyuyunuz. Sizler Mehmetçiklerle yanyana koyun koyunasınız. Üzak diyarlardan evlatlarını harbe gönderen anneler! Gözyaşlarınızı dindiriniz. Evlatlarınız bizim bağrımızdadır. Huzur içinde ve rahat uyuyacaklardır. Onlar, bu topraklarda canlarını verdikten sonra artık bizim evlatlarımız olmuşlardır." diyeceksin.

HASTA YATAĞINDA

Cumhuriyetin 15. Yılı kutlamaları sırasında Atatürk Dolmabahçe Sarayında hasta yatağında. Dışarıda atılan maytaplar ve patlayıcıların gürültüsü bir ara O'nu rahatsız etti, zile bastı. İçeri gelen Kamil'e:

-Bu patırtılar nedir? Diye sordu.

Saf ve temiz bir Anadolu insanı olan Kamil aklınca Atatürk'ün üzülmemesi için olacak, şu cevabı verdi:

-Gök gürüyor, Paşam!

Bu cevap üzerine Atatürk güçlükle gülümsedi:

-Hadi ordan enayi! Dedi.

ATANIN ARDINDAN

O dağılmış bir imparatorluktan, işgal altındaki bir padişahlıktan bir cumhuriyet, yepyeni bir Türkiye Cumhuriyeti Devleti yarattı.

10 Kasım 1938'de saat 09.05'te gözlerini yumduğunda Mustafa Kemal Atatürk'ün de herkes gibi fanî bir insan olduğu anlaşılabilir oldu. Ama Atatürk büyüklüğünü ve dehasını ölümünden sonra bile Türk insanına bıraktığı devrimleriyle bir kez daha kanıtladı. O kısa bir ömre 19 Mayıs 1919'dan 10 Kasım 1938'e dek geçen 19 yıla bir milletin yükselişini; yazısından kılık kıyafetine, sanayisine, uçaklarına, kadın haklarına, uygar bir ülke olma yolunda yoktan var edilmesini sağladı.

Türk Halkı Kurtuluş Savaşı'nın ardından onun kadar zorlu bir savaş daha verdi. Mustafa Kemal istedi; kalpağı atıp fotr şapkaları giydi. Mustafa Kemal istedi; Latin Alfabesi ile yazdı. Mustafa Kemal istedi; kadın haklarını kabul etti. Kadını erkeği omuz omuza onun önderliğinde Cumhuriyeti yarattılar.

Mustafa Kemal'in çetelerle (Kuva-i Milliye birlikleri ile) başlattığı çetin mücadele sonucu kurulan Türkiye Cumhuriyeti bugün ne yazık ki başka çetelerce yok edilme tehlikesi içinde! Sanıyorum ki, Türk Halkı ikinci kez yeni bir kurtarıcı; yeni bir Atatürk çıkarabilecek kadar şanslı olmayacak! Bu memleket bizim ve ona sahip çıkması gerekenler bizleriz;

Atatürk'ün seslendiği Türk Gençliği!

Yaşımız ne olursa olsun!...

